

וּבְרֵא בְּדִינָא אָתָּא. (ס"א לנביה) כְּמָה דְּאִיהוּ דָּן,
הָכִי אֲתַדְּן. בְּגִין דְּאִיּוֹב מְקַרִּיבֵי עֵיטָא
דְּפָרְעָה הָוָה, וְכַד קָם פְּרַעְיָה עַל־יֵהוּ דִּישְׂרָאֵל,
בָּעָא לְקַטְלָא לֹוֹן. אָמַר לִיהּ לָא, אֲלֵא טוֹל
מְמוֹנְהוֹן וּשְׁלוּט עַל גּוֹפִיָּהוֹן, בְּפוּלְחָנָא
קִשְׂיָא, וְלֵא תְקַטּוּל לֹוֹן. אָמַר לִיהּ קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, חַיִּיךְ, בְּהֵהוּא דִּינָא מִמֶּשׁ, תְּהֵא
דְּאִין, מַה כְּתִיב, (איוב ב') אוֹלָם שְׁלַח נָא יַדְךָ
וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגו'. בְּמָה דְּאִיהוּ
דָּן, בִּיהּ אֲתַדְּן. וְאַף עַל גַּב דְּבַכְל שְׂאָר הָוָה
דְּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, אַף אֶת נַפְשׁוֹ שְׂמוֹר.
וְאִתְיְהִיב לִיהּ רְשׁוֹ, לְמַשְׁלֵט עַל בִּשְׂרָא,
בְּגִין רְזָא דְכְּתִיב, (בראשית ו') קִץ כָּל בְּשָׂר בָּא
לְפָנַי וְאוּקְמוּהָ, בָּא לְפָנַי וְדָאִי, וְדָא אִיהוּ קִץ
כָּל בְּשָׂר, וְלֵא רוּחָא. וְאִיתְמַר, דְּאִיהוּ קִץ
דְּאִתִּי מִסְטָרָא דְחֻשְׁףָּה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (איוב
כ"ח) קִץ שָׁם לְחֻשְׁףָּה וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא חוּקָר.
וְלִכְל בִּשְׂרָא, בְּגִין דְּאִית קִץ אַחְרָא, וְאִקְרִי
(דניאל י"ב) קִץ הַיָּמִין, וְדָא אִיהוּ קִץ אַחְרָא,
מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא, דְּאִיהוּ חֻשְׁףָּה. וְעַל דָּא
אִתְיְהִיב לִיהּ רְשׁוֹ בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.

וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ. אִי הָכִי, לָאוּ בְּדִינָא הָוָה,
אֲלֵא בְּמִימַר הַהוּא מְקַטְרָגָא,
דְּאִסִּית לִיהּ, וְאִסְטִי לִיהּ. אֲלֵא, כְּלָא בְּדִינָא
הָוָה, וְהָכִי אָמַר לֹוֹ אֲלִיהוּא, (איוב ל"ד) כִּי פַעַל
אָדָם יִשְׁלָם לֹו וְכַאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאָנּוּ. וְהָכִי
הָוָה כְּמָה דְּאֵתְמַר, כְּמָה דְּאִיהוּ גְזַר, הָכִי
אֲתַגְזַר עַל־יָהּ.

וְהָאִי דְּאָמַר וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חַנָּם, וְתַסִּיתְנִי
לְבַלְעוּ לָא כְּתִיב, אֲלֵא וְתַסִּיתְנִי בּוֹ, בִּיהּ

וְהַכֵּל בָּא בְּדִין (אצל). כְּמוֹ שְׂהוּא
דָּן - כְּךָ נְדוּן. מִשּׁוּם שְׂאִיּוֹב מְקַרִּיבֵי
הַעֲצָה שֶׁל פְּרַעְיָה הָיָה, וְכַשְׁעַמַּד
פְּרַעְיָה עַל יִשְׂרָאֵל, רָצָה לְהַרְג
אוֹתָם. אָמַר לוֹ, לָא, אֲלֵא קַח
מְמוֹנָם וּשְׁלֵט עַל גּוֹפָם בְּעַבְדוּתָה
קִשְׂיָה, וְאַל תַּהַרְג אוֹתָם. אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַיִּיךְ, בְּאוֹתוֹ דִּין
מִמֶּשׁ תַּהֲיֵה נְדוּן. מַה כְּתוּב? (איוב
ג) אוֹלָם שְׁלַח נָא יַדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ
וְאֶל בְּשָׂרוֹ וְגו'. בְּמָה שְׂהוּא דָּן -
כְּךָ נְדוּן. וְאַף עַל גַּב שְׂבַכְל הַשְׂאָר
הָיָה יָרָא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בָּא וּרְאָה מַה כְּתוּב, אַף אֶת נַפְשׁוֹ
שְׂמַר. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְשְׁלֵט עַל
הַבְּשָׂר, מִשּׁוּם הַסּוּד שְׂכַתוּב (בראשית
ו) קִץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּפְרַשׁוּהָ,
בָּא לְפָנַי וְדָאִי. וְזַהוּ קִץ כָּל בְּשָׂר,
וְלֵא רוּחַ. וְנִאֲמַר שְׂהוּא קִץ שְׂבָא
מִצַּד הַחֻשְׁףָּה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איוב כח)
קִץ שָׁם לְחֻשְׁףָּה וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא
חוּקָר. וְלִכְל בְּשָׂר, מִשּׁוּם שְׂיֵשׁ קִץ
אַחַר, וְנִקְרָא קִץ הַיָּמִין, וְזַהוּ קִץ
אַחַר מִצַּד הַשְׂמָאֲלָא שְׂהוּא חֻשְׁףָּה,
וְלִכְן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת בְּעַצְמוֹ וּבְשָׂרוֹ.
וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ. אִם כְּךָ, לָא
בְּדִין הָיָה, אֲלֵא בְּמִאֲמַר אוֹתוֹ,
מְקַטְרָג שְׂהִסִּית אוֹתוֹ וְהִסְטָה אוֹתוֹ,
אֲלֵא הַכֵּל הָיָה בְּדִין. וְכַךְ אָמַר לוֹ
אֲלִיהוּא, (שם לד) כִּי פַעַל אָדָם יִשְׁלָם
לֹו וְכַאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאָנּוּ. וְכַךְ הָיָה
כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר, כְּמוֹ שְׂהוּא גְזַר - כְּךָ
נְגַזַר עַל־יָו.

וְזַה שְׂאָמַר וְתַסִּיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חַנָּם.
וְתַסִּיתְנִי לְבַלְעוּ לָא כְּתוּב, אֲלֵא
וְתַסִּיתְנִי בּוֹ, בּוֹ עוֹמַד בְּדַעְתּוֹ,
שְׂהוּא חֻשְׁב שְׂהָרִי תַסִּיתְנִי, כְּמוֹ
שְׂאָמַר וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעָתָּ.

וְאָמַר אִיּוֹב, הַתַּפְתִּיתִי עַל דְּבָרֵי אוֹתוֹ מְקַטְרָגוֹ כְּמוֹ
זֶה (תהלים עח) וַיִּפְתְּוּהוּ בְּפִיָּהֶם

קִימָא בְּדַעְתִּיהּ, דְּאִיהוּ חֻשְׁיב דְּהָא תַסִּיתְנִי, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (איוב י') וְעַל
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעָתָּ. (אָמַר אִיּוֹב אֲתַפְתִּית עַל מִיכַר דְּהוּא מְקַטְרָגָא) כְּגוֹוְנָא דָּא, (תהלים ע"ה)

וּפְתוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ. וַיִּפְתּוּהוּ וַיִּכְזְבוּ לוֹ. לֹא כְתִיב, אֲלֵא וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם. בְּפִיהֶם קִיַּיֵּמָא מְלָה דָא דְהָא אֲתַפְתָּהּ. (דף ק"ג ע"ב)

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּלְא הוּא שְׁפִיר, אָבֵל הָכִי אוֹלִיפְנָא, דְתַנֵּן, סְלִיק וְאַסְטִין. וְכִי אִיהוּ יָכִיל לְאַסְטִנָא, אִין. דְהָא אִיהוּ מְלַף זֶקֶן וְכִסִּיל, דְכְתִיב, (קהלת ד') טוֹב יֶלֶד מִסְפֵּן וְחֶכֶם מִמְלַף זֶקֶן וְכִסִּיל. וְעַל דָּא, יָכִיל לְאַסְטִנָא לְבַר נָשׁ. מְאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְאִיהוּ מְהִימֵן עַל עוֹבְדוֹי דְבְנֵי נְשָׂא.

תָּא חֲזִי, הָאִי בְדִינָא דִיחִיד, אָבֵל בְּדִינָא דְעֵלְמָא, כְּתִיב, (בראשית י"א) וַיֵּרֶד יִי לְרָאוֹת. (בראשית י"ח) אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה. דְלֹא אֲתִיְהִיב מְהִימְנוּתָא אֲלֵא בִידֵיהּ בְּלַחֲדוּי, דְהָא לָא כְעָא לְאוּבְדָא עֵלְמָא, עַל מִימְר דְהָהוּא מְקַטְרְגָא, דְתִיאוּבְתִיהּ אִיהוּ תְדִיר לְשִׁיצָאָה. מְנַלֵּן דְכְתִיב, (איוב כ"ח) קֶץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ וּלְכָל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר. לְשִׁיצָאָה כִּלְא, הוּא חוֹקֵר. וְדָא אִיהוּ קֶץ כֹּל בְּשַׁר בָּא לְפָנֵי, וְדָאִי בְּגִין לְשִׁיצָאָה.

וְתָא חֲזִי, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְנַצֵּב עַל יִי. כְּמָה דְאֲתַמַּר. וְהָהוּא יוֹמָא, קִיַּיֵּמִין תְּרִין סְטָרִין, לְקַבְלָא בְּנֵי עֵלְמָא. כֹּל אֵינּוֹן דְאֲתִיִּין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְתִיבְתָא וּבְעוֹבְדֵין טְבִין, אֵינּוֹן זְכָן לְמַהוּי כְּתִיבִין לְגַבִּיהּ דְהָהוּא סְטָרָא דְאִיהוּ חַיִּים, וְאַפִּיק תּוֹצְאוֹת חַיִּים. וּמֵאֵן דְאִיהוּ מְסֻטְרִיהּ, אֲכַתִּיב לְחַיִּים. וְכֹל אֵינּוֹן דְאֲתִיִּין בְּעוֹבְדֵין בִּישִׁין, אֵינּוֹן כְּתִיבִין לְהָהוּא סְטָרָא אַחְרָא דְאִיהוּ מוֹתָא, וְאַקְרִי מוֹת, וּבִיהּ שְׂרִיא מוֹתָא.

וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ. וַיִּפְתּוּהוּ וַיִּכְזְבוּ לוֹ לֹא כְתוּב, אֲלֵא וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם. בְּפִיהֶם עוֹמֵד הַדְּבַר הַזֶּה, שְׁהָרִי הִתְפַּתָּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַכֹּל הוּא יָפָה, אָבֵל כֶּף לְמִדְנֹו, שְׁשִׁנִּינוּ, עוֹלָה וּמִסְטִין. וְכִי הוּא יָכֹל לְהִסְטִין? כֵּן, שְׁהָרִי הוּא מְלַף זֶקֶן וְכִסִּיל, שְׁכַתוּב (קהלת ד') טוֹב יֶלֶד מִסְפֵּן וְחֶכֶם מִמְלַף זֶקֶן וְכִסִּיל. וְעַל זֶה יָכֹל לְהִסְטִין לְאָדָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נֶאֱמָן עַל מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם.

בֵּא רְאָה, זֶה בְּדִין הַיְחִיד, אָבֵל בְּדִין הָעוֹלָם כְּתוּב (בראשית י"א) וַיֵּרֶד ה' לְרָאוֹת. אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה. שְׁלֹא נִתְּנָה הָאֱמוּנָה אֲלֵא בְּיָדוֹ לְבַדּוֹ, שְׁהָרִי לֹא רָצָה לְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם עַל מֵאֵמַר אוֹתוֹ מְקַטְרֵג שְׁתִּשְׁוֹקְתוֹ תְּמִיד לְהַשְׁמִיד. מִנִּין לְנוֹ? שְׁכַתוּב (איוב כח) קֶץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ וּלְכָל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר. לְהַשְׁמִיד הַכֹּל הוּא חוֹקֵר. וְזֶהוּ קֶץ כֹּל בְּשַׁר בָּא לְפָנֵי, וְדָאִי כְּדֵי לְהַשְׁמִיד.

וְבֵא רְאָה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְנַצֵּב עַל ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי צְדָדִים כְּנֶגְדֵי בְנֵי הָעוֹלָם. כֹּל אוֹתָם שְׁבָאִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתִשׁוּבָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, הֵם זוֹכִים לְהִיּוֹת כְּתוּבִים אֶצְל אוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא חַיִּים, וּמוֹצִיא תּוֹצְאוֹת חַיִּים. וּמִי שֶׁהוּא מְצַדוֹ, נִכְתָּב לְחַיִּים. וְכֹל אוֹתָם שְׁבָאִים בְּמַעֲשֵׂים רָעִים לְאוֹתוֹ צַד, הֵם נִכְתָּבִים לְאוֹתוֹ צַד אַחַר שֶׁהוּא מוֹת, וְנִקְרָא מוֹת, וְבוֹ שׁוֹרֵה הַמּוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הֵלְלוּ - חַיִּים וּמוֹת. יֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַחַיִּים, וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַמּוֹת. וּלְפַעְמִים שֶׁהָעוֹלָם שְׂרוּי בְּאִמְצָע. אִם עוֹמֵד צְדִיק אַחַד

וּבְהָהוּא יוֹמָא, קִיַּיֵּמִין אֵלִין תְּרִין סְטָרִין: חַיִּים, וּמוֹת. אֵית מָאן דְאֲכַתִּיב

לְסִטְרָא דְחַיִּים. וְאִית מָאן דְאֶכְתִּיב לְסִטְרָא דְמוֹת. וְלְזַמְנִין דְעֵלְמָא שְׂרִיא בְּאִמְצָעִיתָא, אִי קִימָא חַד זַפְאָה בְּעֵלְמָא, דְאֶכְרַע עֲלֵיהּ, כְּלָהּוּ קִימִין וְאֶכְתִּיבוּ לְחַיִּים. וְאִי חַד חִיבָא אֶכְרַע עֵלְמָא, כְּלָהּוּ אֶכְתִּיבוּ לְמִיתָה.

וְהָהוּא זְמַנָּא, עֵלְמָא הָוָה קִימָא בְּאִמְצָעִיתָא, וְהָהוּא מְקַטְרָגָא כְּעָא לְאַסְטָאָה. מִיָּד מָה כְּתִיב, הַשְׁמַתָּ לְבָרְךָ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמוֹהוּ בְּאֶרֶץ וְגו'. כִּיּוֹן דְאֶשְׁתַּמוּדַע אִיהוּ בְּלַחְדוּדֵי, מִיָּד אֶתְקִיף בֵּיהּ מְקַטְרָגָא. וְעַל דָּא תְּנִינָן, דְלָא אֶצְטְרִיף לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְאַתְפְּרָשָׁא מְכַלְלָא דְסִגְיָאִין, בְּגִין דְלָא יִתְרַשִּׁים אִיהוּ בְּלַחְדוּדֵי, וְלָא יִקְטְרָגוּן עֲלֵיהּ לְעֵילָא.

דְּכֵתִיב, בְּשׁוּבְנִמִּית, (מלכים ב', ד') וְתֹאמֶר בְּתוֹף עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. לָא כְּעִינָא לְאַפְקָא גְרָמֵי מְכַלְלָא דְסִגְיָאִין, בְּתוֹף עַמִּי יִתִּיבְנָא, עַד יוֹמָא דָּא, וּבְתוֹף עַמִּי, בְּכַלְלָא חָדָא אֶשְׁתַּמוּדַע לְעֵילָא. וְהָכָא אִיּוֹב, כִּיּוֹן דְאֶשְׁתַּמוּדַע לְעֵילָא וְאֶתְרַשִּׁים, מִיָּד אֶתְקִיף בֵּיהּ מְקַטְרָגָא, וְאָמַר הַחֲנָם יִרְא אִיּוֹב אֱלֹהִים, כֹּל מָה דְדַחִיל לָךְ וְאֶתְתַּקַּף, לָאוּ לְמַגְנָא עַבִּיד, הֲלֹא אֶתָּה שְׂכַתְּ בְּעַדוֹ וּבְעַד וְגו'. אֲבָל טוֹל כֹּל הָאֵי טָבָא דְאַנְתָּ עַבִּיד לֵיהּ, וּמִיָּד אִם לֹא עַל פְּנִיף יְבַרְכֶּךָ. יִשְׁבּוּק לָךְ, וְיִתְדַבֵּק בְּסִטְרָא אַחְרָא, דְהָא הַשְׁתָּא בְּפִתּוּרָךְ אִיהוּ אֲכִיל, סְלִיק פִּתּוּרָךְ מַגִּיה, וְנַחֲזִי מִמָּאן אִיהוּ, וּבְאֵן סִטְרָא יִתְדַבֵּק.

מִיָּד, וַיֹּאמֶר יי אֵל הַשֹּׁטֵן הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ. לְאַחֲזָאָה, דְדַחִילוּ דְאִיּוֹב לְגַבְיָהּ

בְּעוֹלָם שְׁעוּמַד עֲלֵיהֶם, כְּלָם עוּמְדִים וְנִכְתְּבִים לְחַיִּים. וְאִם רָשַׁע אֶחָד מְכַרִּיעַ אֶת הָעוֹלָם, כְּלָם נִכְתְּבִים לְמִיתָה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָעוֹלָם הָיָה עוּמַד בְּאִמְצָע, וְאוֹתוֹ מְקַטְרָג רָצָה לְהַסְטִין. מִיָּד מָה כְּתוּב? הַשְׁמַתָּ לְבָרְךָ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמוֹהוּ בְּאֶרֶץ וְגו'. כִּיּוֹן שְׁנוּדַע הוּא לְכַדוֹ, מִיָּד הַחֲזִיק בּוֹ הַמְקַטְרָג. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ שְׂלֵא צְרִיף לְאָדָם לְהַפְרִד מְכַלְלָא שְׁל רַבִּים, כְּדֵי שְׂלֵא יִרְשֵׁם לְכַדוֹ, וְלֹא יִקְטְרָגוּ עֲלֵיו מְלַמְעֵלָה. שְׂכַתּוּב בְּשׁוּבְנִמִּית, (מלכים ב-ד) וְתֹאמֶר בְּתוֹף עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. לָא רוֹצֵה לְהוֹצִיא אֶת עַצְמִי מְכַלְלָא שְׁל רַבִּים. בְּתוֹף עַמִּי יוֹשֶׁבֶת עַד יוֹם זֶה, וּבְתוֹף עַמִּי - בְּכַלְלָא אֶחָד נוֹדַעַת לְמַעְלָה. וְכֹאן אִיּוֹב, כִּיּוֹן שְׁנוּדַע לְמַעְלָה וְנִרְשֵׁם, מִיָּד הַחֲזִיק בּוֹ הַמְקַטְרָג וְאָמַר, הַחֲנָם יִרְא אִיּוֹב אֱלֹהִים! כֹּל מָה שְׂפַחַד מִמֶּךָ וְהַתְחַזַּק, לֹא לְחֲנָם עֲשֵׂה, הֲלֹא אֶתָּה שְׂכַתְּ בְּעַדוֹ וּבְעַד וְגו'. אֲבָל טַל אֶת כָּל הַטּוֹב שְׂאֶתָּה עוֹשֶׂה לוֹ, וּמִיָּד אִם לֹא עַל פְּנִיף יְבַרְכֶּךָ. יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְיִדְבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר, שְׁהָרִי עַכְשָׁו בְּשִׁלְחָנְךָ הוּא אוֹכֵל. סֵלַק מִמֶּנּוּ אֶת שִׁלְחָנְךָ, וְנִרְאָה מִמִּי הוּא וְאִיזָה צַד יִדְבֵּק.

מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֵל הַשֹּׁטֵן הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ. לְהִרְאוֹת שְׂיִרְאֵת אִיּוֹב לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא כְּדֵי לְשַׁמֵּר עֲשָׂרוֹ. וּמִכָּאן לְמַדְנּוּ, שְׂכַל אוֹתָם הִירְאִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשׁוּם עֲשָׂרָם אוֹ בְּנִיָּהֶם, זֶה אֵינָה יִרְאָה כְּרֵאוּי. וְעַל כֵּן קִטְרַג אוֹתוֹ מְקַטְרָג וְאָמַר, הַחֲנָם יִרְא אִיּוֹב

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הָוָה לְנִטְרָא עוֹתְרִיָּה. וּמֵהָכָא אוּלִיפְנָא, דְכָל אֵינּוּן דְדַחֲלִין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, עַל עוֹתְרִיָּהּ, אוֹ עַל בְּנִיָּיהּ, לָאוּ אִיהוּ דַחֲלוֹ כְּדָקָא יְאוּת. וְעַל דָּא קִטְרַג הוּא מְקַטְרָגָא וְאָמַר, הַחֲנָם יִרְא אִיּוֹב

אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שְׁכַתְּ בְּעָדוֹ וְגוֹ' מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ. וְעַל כֵּן הוּא רְשׁוֹ לְקַטְרָגָא בֵּיהּ, וְלֹא חֲזָאָהּ, דְּלֹא פְּלַח אִיּוֹב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵימוּ.

אֱלֹהִים הֲלֹא אַתָּה שְׁכַתְּ בְּעָדוֹ וְגוֹ' מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ. וְעַל כֵּן הוּא רְשׁוֹ לְקַטְרָגָא בֵּיהּ, וְלֹא חֲזָאָהּ, דְּלֹא פְּלַח אִיּוֹב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵימוּ.

דְּכִיּוֹן דְּאַתְנַסִּי, נִפְקַ מְאוּרְחָא, וְלֹא קֵאִים בְּקִיּוּמִיהּ, מַה פְּתִיב, בְּכָל זֹאת לֹא חֲטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו. לֹא חֲטָא בְּשִׁפְתָיו אֲבָל בְּרַעוּתִיהּ חֲטָא, וְלִבְתַּר חֲטָא בְּכָלֵא.

שְׂבִינָן שְׁהַתְּנִסָּה, יֵצֵא מִהַדְרֵךְ וְלֹא עֲמַד בְּקִיּוּמוֹ. מַה פְּתוּב? בְּכָל זֹאת לֹא חֲטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו. לֹא חֲטָא בְּשִׁפְתָיו, אֲבָל בְּרַצוֹנוֹ חֲטָא, וְאַחַר כֵּן חֲטָא בְּכָל.

וְאִי תִימָא דְלֹא אַתְנַסִּי בְּרַ נֶשׁ, הָא כְּתִיב (תהלים א') ה' צִדִּיק יִבְחֵן וְגוֹ'. וּבְגִין כֵּן אַתְנַסִּי אִיּוֹב. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא קֵאִים בְּקִיּוּמִיהּ פְּדָקָא יְאוּת, לֹא נִפְקַ מִתַּחַת רְשׁוּתָא דְמָרִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא אַחְרָא.

וְאִם תֵּאמַר שְׁלֹא מִתְּנַסָּה בֵּין אָדָם, הָרִי כְּתוּב ה' צִדִּיק יִבְחֵן וְגוֹ'. וּמִשׁוּם כֵּן הִתְנַסָּה אִיּוֹב. וְאַף עַל גַּב שְׁלֹא עֲמַד בְּקִיּוּמוֹ כְּרֵאוּי, לֹא יֵצֵא מִתַּחַת רְשׁוּתָא אֲדוֹנוֹ לְהַדְּבַק בְּצַד הָאֲחֵר.

וְכַמְּהָ הָוָה הֵהוּא נְסוּתָא דִּילֵיהּ. תְּרִיסַר יְרַחֵי, שׁוֹלְטָנוּתָא דֵּיהּ הוּא סִטְרָא אַחְרָא. כְּמָה דְתַנִּינָן, דִּינָא דְחִיבָא בְּגִיהֶנָם תְּרִיסַר יְרַחֵי, וּבְגִין דְּלֹא אַתְדַּבְּק בְּסִטְרָא אַחְרָא כְּתִיב, (איוב מ"ב) וַיִּי' בְּרַךְ אֶת (דף ל"ד ע"א) אַחְרֵית אִיּוֹב מִרְאשֵׁיתוֹ.

וְכַמְּהָ הָיָה אוֹתוֹ נְסִיּוֹן שְׁלוֹ? שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים הַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הֵצֵד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיהֶנָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וּמִשׁוּם שְׁלֹא דְבַק בְּצַד הָאֲחֵר, כְּתוּב (איוב מב) וְה' בְּרַךְ אֶת אַחְרֵית אִיּוֹב מִרְאשֵׁיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָאִי דְאִיּוֹב, לָאוּ נְסוּתָא דְנַסִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּנִסוּתָא דְשָׂאָר צִדִּיקָא, דֵּהָא לֹא כְּתִיב וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אִיּוֹב, כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית כ"ב) וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם. דְּאֲבָרְהָם, אִיהוּ בִּידֵיהּ אֶקְרִיב לְבָרִיָּהּ יַחֲדָאִי דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיּוֹב לֹא יְהִיב כְּלוּם, וְלֹא מָסַר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁל אִיּוֹב אִינוֹ נְסִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ נְסִיּוֹן שֶׁל שָׂאָר הַצִּדִּיקִים, שְׁהָרִי לֹא כְּתוּב וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אִיּוֹב כְּמוֹ שְׁכְּתוּב (בראשית כב) וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם. שְׁאֲבָרְהָם הוּא בִּידֵיו הַקְּרִיב אֶת בְּנוֹ הַיָּחִידִי לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִיּוֹב לֹא נָתַן כְּלוּם, וְלֹא מָסַר לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּלוּם.

וְרָא אַתְמַר לֵיהּ, דֵּהָא גִלִּי קָמִיָּה, דְּלֹא יָכִיל לְקִיּוּמָא בֵּיהּ, אֲבָל אַתְמָסַר בִּידָא דְמַקְטָרְגָא. וּבְדִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעָבִיד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר דִּינָא (כְּרִינָא) דָּא, לְהֵהוּא מַקְטָרְגָא לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב א') הַשְׁמֵת לְבָבְךָ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב וְגוֹ'.

וְרָא נְאֻמַר לוֹ, שְׁהָרִי גְלוּי לְפָנָיו שְׁלֹא יָכוֹל לְעַמַּד בּוֹ, אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמַּקְטָרְגָא, וּבְדִין שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֵׂה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אֶת הַדִּין (בְּדִין) הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ מַקְטָרְגָא אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכְּתוּב הַשְׁמֵת לְבָבְךָ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב וְגוֹ'.

אֲתַעְבִּיד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְעַר דִּינָא (כְּרִינָא) דָּא, לְהֵהוּא מַקְטָרְגָא לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב א') הַשְׁמֵת לְבָבְךָ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב וְגוֹ'.